

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 1 від 24.03.2025 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

Програма
фахового іспиту з
фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: D2 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок

Освітня програма: 1.D2.00.01 Фінанси і кредит

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри фінансів
протокол № 3 від «05» березня 2025 р.
Завідувач кафедри

Андрій РАМСЬКИЙ

КИЇВ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового іспиту з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку (далі – Програма) є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою фінансів Факультету економіки та управління для спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок першого (бакалаврського) рівня освіти. Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України. Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на другий курс спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Фаховий іспит проводиться за основними дисциплінами навчального плану підготовки абітурієнтів на основі здобутого ступеня вищої освіти та відповідно до п. 2.1.7. Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в 2025 році. Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на другий курс спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Метою проведення фахового іспиту в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка є визначення рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів і відповідності її вимогам підготовки студента до навчання на II курсі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Реалізація основної мети спрямована на вирішення наступних завдань:

- визначення загального рівня підготовки вступника;
- визначення ступеня володіння вступником економічною та фінансовою термінологією;
- визначення уміння вступника стисло, послідовно і чітко викласти сутність проблеми;
- аналіз здатності вступника аргументовано захищати свої думки, погляди;
- визначення розвиненості мови викладення.

Абітурієнт повинен знати:

- законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують виробничо-господарську та фінансово-економічну діяльність, податкове законодавство, ділове та комерційне право
- закономірності функціонування сучасної економіки на макро- та мікрорівні; здатність виявляти тенденції зміни соціально-економічних показників;
- основи організації банківської справи та страхової діяльності.

вміти:

- здійснювати пошук та аналіз інформації фінансово-правового характеру для прийняття необхідних рішень;
- використовувати інформаційні технології у фінансах для виконання практичних завдань у галузі професійної діяльності;

- обчислювати та аналізувати показники господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Фаховий іспит проводиться у формі тестування, що здійснюється протягом 60 хвилин в системі електронного тестування Університету (освітнє середовище Moodle), що дозволить оцінити рівень підготовки абітурієнта та визначити його потенціал і можливості для навчання на спеціальності.

Фаховий іспит проводиться із суворим дотриманням принципів академічної доброчесності, що передбачає недопустимість списування, фальсифікацій та обману. При порушенні абітурієнт відсторонюється від подальшого проходження іспиту з підсумковою оцінкою 0. При виконанні завдань не допускається користування будь-якою літературою та джерелами Інтернет.

Критерії оцінювання знань вступника

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Незадовільно. Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Предмет науки про фінанси. Фінанси - специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Функції фінансів: зміст, властивості, призначення, та взаємозв'язок. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту.

Тема 2. Основні показники обсягів національного виробництва

ВВП та ВВП – основні показники системи національних рахунків. Особливості обчислення ВВП (ВВП): поняття кінцевого та проміжного споживання, вимір у поточних цінах за рік, національна приналежність виробників. Методи обчислення ВВП.

Номінальний і реальний ВВП. Індекс цін споживчих товарів, індекс цін інвестиційних товарів, індекс цін промислових товарів. Дефлятор ВВП. Аналіз динаміки реального ВВП. ВВП та економічний добробут. ВВП на душу населення.

Тема 3. Ринок капіталу

Поняття та складові ринку капіталу. Інструменти ринку грошей, кредитного та фондового ринку.

Процентний дохід на капітал. Ціна позичкового капіталу. Рівноважна норма проценту. Лізинговий капітал.

Прості та складні відсотки.

Поняття дисконтування. Дисконтований дохід. Механізм дисконтування прибутку. Дисконтування вартості цінних паперів. Дисконтування ефективності нових інвестицій. Визначення доцільності інвестування ресурсів шляхом дисконтування капіталу і доходу.

Тема 4. Фінанси господарських суб'єктів

Сутність фінансів господарських суб'єктів, принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Капітал підприємства.

Поняття та класифікація інвестицій. Показники оцінки інвестицій.

Класифікація та елементний склад витрат підприємства. Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків.

Фінансові ресурси. Власні й залучені грошові кошти. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств державної і недержавної форм власності.

Тема 5. Економіка підприємства

Суть та видова класифікація основних фондів. Фізичне (матеріальне) та моральне (економічне) спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації: прямолінійний, зниження залишкової вартості, прискореного зниження залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Система показників відтворення, оснащеності та ефективності використання основних фондів.

Структура та класифікації оборотних засобів підприємства. Елементний склад оборотних фондів. Сутнісна характеристика фондів обігу, їх функціональна та елементна структура.

Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

Нематеріальні ресурси підприємства. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства. Елементний склад нематеріальних активів.

Поняття оплати праці. Основна і додаткова заробітна плата. Складові тарифної система: тарифна ставка, тарифна сітка, тарифно-кваліфікаційний довідник, схема посадових окладів. Основні форми та системи оплати праці.

Тема 6. Бюджетно-податкова політика

Сутність і функції податків. Класифікація податків. Види податків. Податкова система: поняття, основи та принципи побудови. Становлення та розвиток податкової системи України. Інструменти бюджетно-податкової політики. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Джерела формування доходів державного бюджету. Бюджетні дефіцити та надлишки, структурний та циклічний дефіцити державного бюджету. Способи фінансування дефіциту державного бюджету, їх переваги та недоліки.

Тема 7. Гроші та грошовий обіг

Походження і суть грошей. Роль грошей в ринковій економіці. Види грошей. Функції грошей. Організація грошового обігу. Складові пропозиції грошей. Грошова маса та грошова база.

Банківська система: структура та склад. Функції Національного банку. Види комерційних банків. Функції та операції комерційних банків. Створення грошей системою комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.

Грошовий ринок та механізм встановлення рівноваги на грошовому ринку.

Монетарна політика: цілі та види монетарної політики, інструменти монетарної політики.

Складові елементи національної валютної системи. Суть і види валют.

Міжнародні валютно-фінансові організації.

Грошова система України. Поняття грошової системи та її елементи.

Суть інфляції та її основні форми: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита

та закрита. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ.

Тема 8. Форми і види кредиту

Необхідність і суть кредиту. Роль кредиту в ринковій економіці. Суб'єкти і об'єкти кредитних стосунків. Кредитна політика держави. Державний кредит. Функції кредиту. Основні форми кредиту: банківський, комерційний, споживчий, державний, міжбанківський, міжнародний. Види кредиту. Принципи кредитування.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Гроші – це:
 - a) Товар, що стихійно виділився з всієї маси товарів і виконує роль загального еквівалента вартості.
 - b) Штучна соціальна умовність, яка дозволяє платити власникам ресурсів і виробникам товарів.
 - c) Все те, що звичайно приймається в обмін на товари і послуги!
 - d) Стандартний засіб, що використовується для обміну речей та послуг.
2. Яке з цих визначень більш повно відображає поняття інфляції?
 - a) Втрата довіри людей до грошових знаків і перехід на бартерні угоди.
 - b) Набухання грошово-паперового обігу.
 - c) Процес, що характеризується зниженням купівельної спроможності грошей, при одночасному зростанні цін на товари та послуги.
 - d) Знецінення грошей, що супроводжується порушенням закону грошового обігу і втратою ними всіх або частини основних функцій.
3. Якщо центральний банк продає державні облігації комерційним банкам, то це:
 - a) Збільшує пропозицію грошей.
 - b) Скорочує пропозицію грошей.
 - c) Не впливає на пропозицію грошей.
 - d) Збільшує попит на гроші.
4. Головний орган, регулюючий міжнародну валютну систему:
 - a) ЮНЕСКО.
 - b) ООН.
 - c) Світовий банк реконструкції та розвитку.
 - d) Міжнародний валютний фонд.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова)

1. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР (із змінами, внесеними згідно із Законами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
2. Господарський кодекс України, затверджений 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами, внесеними згідно із Законами).
3. Цивільний кодекс України, затверджений 16.01.2003 р. № 435-IV (із змінами, внесеними згідно із Законами).
4. Бюджетний кодекс України, затверджений 08.07.2010 р. № 2456- VI (із змінами, внесеними згідно із Законами).
5. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами, внесеними згідно із Законами).
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999р. № 679-XIV. від 20.05.1999р. в редакції від 01.07.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/679-14#Text>
7. Про банки і банківську діяльність: закон України від 07.12.2000р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. редакція 03.07.2020р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
8. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
9. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
10. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глуценко. – Київ : НаУКМА, 2022. – 206 с.
11. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях [Текст] : навчальний посібник / А. Ю. Рамський, Ю. М. Жукова, С. М. Обушний ; Київський університет імені Бориса Грінченка. - Київ : Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. - 228 с.
12. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
13. Ушакова Н.М. Банківська справа: організація та управління: підручник / Н. М. Ушакова. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. – 408 с.
14. Фінанси : підручник / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
15. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – 2-ге вид., допов. та перероб. – Харків : ХНУВС, 2022. – 292 с.

Додаткова

1. Біла О. Г. Фінанси : навчальний посібник / О. Г. Біла, І. Р. Чуй. Львів : Магнолія 2006, 2024. 376 с/
2. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.

3. Тридід О.М., Самородов Б.В., Вядрова І.М. та ін. Банківська система: підручник. Львів : «Новий Світ - 2000», 2020. 536 с.
4. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посібник / укл.: М.П. Федишин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 228 с.
5. Ярошевич Н. Б. Фінанси, гроші та кредит : підручник / Н.Б. Ярошевич ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка» Львів : Новий Світ - 2000, 2024. 413 с.